

ALGEMEEN

Titel	Klasse!kas
Auteurs	Het materiaal is ontwikkeld door het Bureau voor Levend Leren en de Gemeenschappelijke Kredietbank Drenthe.
Uitgever	Bureau voor Levend leren, Vlintweg 7 7872 RE VALTHE http://www.levendleren.nl mailto:info@levendleren.nl 0591-514898
Jaar van uitgave	2008
Doelgroep	Primair onderwijs midden- en bovenbouw (groep 5-8)
Korte beschrijving en samenstelling	<p>Lespakket over geld en budgetteren voor het basisonderwijs. Het materiaal bestaat uit een kastje met een geldboxje, een Klasse!kashandboek voor de leraar, een basisset suggestiekaarten en een Klasse!kasboek voor de leerlingen. Het boek 'Ondernemende kinderen tellen' geeft achtergrondinformatie over het werken met de Klasse!kas. Bij Klasse!kas hoort ook een website (www.klasse-kas.nl) met aanvullende informatie voor leerlingen, leraren en ouders. In het Klasse!kasboek voor de leerlingen worden tips gegeven over onderwerpen als sparen, over budgetteren, schulden voorkomen, kopen via internet, geld verdienen, bezuinigen, reclame de baas blijven, hand op de knip en zakgeld. Aan deze informatie zijn activiteiten gekoppeld zoals het elkaar interviewen, met elkaar over een stelling praten, het berekenen van de rente, of een klein onderzoekje uitvoeren.</p> <p>Met de Klasse!kas hebben leerlingen zelf de beschikking over een bepaald geldbedrag. Ze kunnen dit bedrag bijvoorbeeld gebruiken om hun klas in te richten, materialen te kopen of uitstapjes te organiseren. In het geldboxje wordt het geld geordend en bewaard. Inkomsten en uitgaven worden in het kasboek opgeschreven. Ook wordt daarin een logboek bijgehouden en worden er bonnetjes bewaard.</p> <p>Klasse!kas kan in combinatie met 'Klasse!box' van dezelfde uitgever worden ingezet.</p>
Geanalyseerde onderdelen	Klasse!kashandboek voor de leraar, <i>Ondernemende kinderen tellen</i> , ringband met handboek, kasboek en basisset, suggestiekaarten en de website. Voor meer informatie klik hier
Uitgangspunten en doelstellingen	De oorsprong van de Klasse!kas wordt gevonden in de ideeën en praktijk van de Franse pedagoog Célestin- Freinet. Doel van het pakket is om leerlingen kennis, vaardigheden en attitudes aan te leren die nodig zijn om als evenwichtige consument te kunnen functioneren.
Korte beschrijving van visie op	In het werkgebied van de Gemeenschappelijke Kredietbank

financiële educatie	(GKB) Drenthe lopen de schulden van de hulpvragers tussen de 18 en 25 jaar op. De GKB Drenthe probeert via preventieactiviteiten gericht op kinderen en middelbare scholieren te voorkomen dat ze op latere leeftijd schulden krijgen. Geld speelt van jongs af aan een belangrijke rol daarom is het zinvol dat kinderen al op de basisschool leren omgaan met geld. Omgaan met geld is een onderdeel van consumentengedrag dat kinderen verwerven door consumentensocialisatie. Dit is een tamelijk ongedwongen proces waarin kinderen kennis, vaardigheden en attitudes aanleren die nodig zijn om als consument te functioneren. Aanvankelijk is de rol van de ouders hierbij heel belangrijk, maar naarmate kinderen ouder worden, neemt hun beïnvloeding af en worden leeftijdsgenoten steeds belangrijker. Een belangrijk onderdeel bij het consumentensocialisatieproces is het besluitvormingsproces. Om goede keuzes te kunnen maken, moeten kinderen verschillende bekwaamheden verwerven. Het gaat hierbij om het zoeken naar informatie, het kunnen evalueren en vergelijken van producten en het gebruiken van besluitvormingsstrategieën.
---------------------	--

INHOUDELIJKE ASPECTEN

Kennis en inzicht

Voor de middenbouw geldt dat de onderwerpen van de drie concepten in voldoende mate aanwezig zijn. De onderwerpen 'begrippen lenen en sparen' en 'waar komt geld vandaan?' kunnen middels de suggestiekaarten behandeld worden. Het onderwerp 'verschillende munteenheden en de waarde van geld' komt minder expliciet aan bod.

Voor de bovenbouw zijn de onderwerpen 'waar komt geld vandaan (werken) en waar gaat geld heen (uitgeven, sparen)' en 'de begrippen lenen, rente en schuld' zijn in *Klasse!kas* terug te vinden. Er zijn suggestiekaarten die informatie geven over verschillende onderwerpen: geld verdienen, wat is bankieren?, gaan jullie sparen?; een gat in je hand?; willen jullie schulden voorkomen?; kopen via internet?; rente betalen en ontvangen en is geld lenen iets voor jullie?

De onderwerpen 'verschillende betalingswijzen' (chipknip, pinpas, creditcard, giraal geld, contant geld) en 'de functie en werking van een bank' komen niet expliciet aan de orde.

Vaardigheden

Alle onderwerpen die onder het kernconcept 'Vaardigheden' vallen komen binnen *Klasse!kas* aan bod. Veel aandacht is er voor de onderwerpen: 'omgaan met een beperkt budget (zakgeld)', 'bijhouden van een klein kasboekje en de belangrijke papieren opbergen in een map', 'beredeneerd prijzen vergelijken (bij aankopen)', 'een begotinkje maken voor een klein project' en 'keuzes maken die passen bij een beperkt budget'. Om na te gaan of een begroting financieel haalbaar is, onderzoeken leerlingen wat de kosten zijn van een mogelijke aanschaf. Leerlingen gaan hiervoor op zoek naar aanbiedingen en vergelijken verschillende prijzen.

In iets mindere mate worden de onderwerpen: 'uitvoeren van praktische bewerkingen met munt en papiergeld', en 'rekenen met procenten in een financiële context' in *Klasse!kas* uitgewerkt. Er zijn (mogelijke) activiteiten waarbij leerlingen de kassabon gebruiken om bewerkingen uit te voeren (bijvoorbeeld optellen, aftrekken en werken met percentages). Wanneer er voor een aanschaf een geldbedrag geleend wordt, moet duidelijk zijn wat het te betalen rentebedrag is en wat de lening uiteindelijk gaat kosten.

Het onderwerp 'een klusje doen (voor anderen) tegen een financiële vergoeding' wordt niet expliciet uitgewerkt.

Ook voor de middenbouw geldt dat alle onderwerpen die onder het kernconcept 'vaardigheden' vallen

worden behandeld. Het onderwerp 'zelf keuzes maken en een beperkt budget beheren' komt in het materiaal het meest expliciet aan bod.

Bewustzijn

De onderwerpen voor de bovenbouw die bij dit kernconcept horen zijn duidelijk aanwezig binnen het materiaal. Er is aandacht voor het onderwerp 'nut van sparen voor een groter doel'. Leerlingen proberen op verschillende manieren geld bij elkaar te krijgen om een aankoop te kunnen doen. Verder kunnen ook de onderwerpen 'nut en de invloed van reclame' en 'invloed van sociale druk in de groep bij aankopen' aan bod komen. Daarnaast is er op de website een test te vinden. Leerlingen kunnen aan de hand van de antwoorden op een tiental stellingen achterhalen wat voor geldtype ('spaarder', 'uitgever' of 'rekenaar') ze zijn.

Ook de twee onderwerpen, 'relatie tussen werken en geld' en 'herkennen of uiting is bedoeld als reclame' die voor de middenbouw onder het kernconcept bewustzijn vallen komen in het materiaal aan bod. Hiervoor kunnen onder andere de suggestiekaarten 'geld verdienen' en 'reclame de baas' worden gebruikt.

DIDACTISCHE ASPECTEN

Het materiaal van *Klasse!kas* is voor de midden- en bovenbouw van het primair onderwijs hetzelfde. Voor beide groepen geldt dat de leerlingen in groepsverband de beschikking krijgen over een beperkt geldbedrag. Vervolgens gaan ze op een verantwoorde manier om met het doen van aankopen.

Verschillende suggestiekaarten kunnen ingezet worden als mogelijke informatieve ondersteuning bij de drie kernconcepten. Een aantal van die suggesties gaan over: 'kunnen we ook sparen?', 'hoeveel rente moeten we betalen?', 'kassabonnen bekijken' en 'wat doen kinderen met hun zakgeld?'.

Klasse!kas kent een variatie in didactische werkvormen die voornamelijk in groepsverband plaatsvinden. Leerlingen maken plannen en voeren die uit om geld in de *Klasse!kas* te krijgen. Ze overleggen over de besteding van het geld en er is een eenvoudige boekhouding (klassekasboek). Voor kasbeheer wordt een penningmeester aangesteld. Aan het werken met de *Klasse!kas* kunnen verder rekenactiviteiten gekoppeld worden. Bij een aankoop kan de kassabon gebruikt worden om berekeningen te maken. Hetzelfde geldt voor het berekenen van de inkomsten en uitgaven om te weten hoeveel geld er in kas zit.

Klasse!kas biedt aanknopingspunten om leerlingen zelf actie te laten ondernemen. Ze bedenken mogelijkheden om geld te verdienen. Voorbeelden van dergelijke acties zijn bijvoorbeeld het inrichten van de klas, het kopen van materialen (nieuw spel of een dier in de klas), het organiseren van een feestje of uitstapje. Het is de bedoeling dat de leerlingen de beslissingen gezamenlijk nemen.

Er zijn geen toetsmomenten maar leerlingen evalueren of activiteiten wel of niet geslaagd zijn. Ook is er geen tijdsindicatie voor de verschillende activiteiten met *Klasse!kas*.

Ouders worden niet daadwerkelijk bij het leerproces betrokken maar worden wel geïnformeerd dat de leerlingen met *Klasse!kas* werken. Verder staan er op de website (www.klasse-kas.nl/nl/ouders.html) informatie/tips voor ouders.

CONCLUSIES

Klasse!kas biedt voldoende mogelijkheden om te worden ingezet voor financiële educatie in de midden- en bovenbouw van het primair onderwijs.

In *Klasse!kas* zijn voor de midden- en bovenbouw twee kernconcepten het meest duidelijk terug te vinden. Het gaat hier om 'vaardigheden' en 'bewustzijn'. Alle onderwerpen die onder deze twee concepten vallen worden in meer of mindere mate behandeld. Onderwerpen rond het kernconcept 'Kennis en inzicht' worden voor zowel de midden- als bovenbouw het minst expliciet aan de orde gesteld.

In het handboek van de docent zijn voor midden- en bovenbouw geen concrete lesdoelen geformuleerd of concreet uitgewerkte lessen gegeven. Wel wordt hier duidelijk gemaakt hoe in het algemeen met *Klasse!kas* gewerkt kan worden. Ten aanzien van leerling-activiteiten kan worden

opgemerkt dat de leerlingen voornamelijk in groepsverband met *Klasse!kas* werken. Ze doen hierbij ervaring op in het omgaan met geld, het maken van een begroting en het omgaan met een beperkt budget.